

23
47

DEO AUSPICE,
DISPUTATIO ETHICA

Dc
**MODESTIA ET
MAGNANIMITATE.**

QUAM

Divinâ accedente benedictione

Cum consensu amplissimâ & venerandâ Facultatis Phis-
iologicae in Regiâ Universitate CHRISTINEA
Aboënsi;

SUB PRÆSIDIO,

Nobilissimi & Excellentissimi VIRI

D. MICHAELIS Gylle Stålpe VVEXIO.
NII, Utriusq; Juris & Philos. Doctoris eximij, L.L. Phil. Pract.
& Hist. Professoris celeberrimi, pro tempore Magnifici Re-
ctoris, Mecænatis & Promotoris, summâ obser-
vantiâ & honore jugiter colendi,

Liberalis exercitij gratiâ eruditorum candidâ censurâ publicè
& placidè submittit

OLAUS MAGNI ROSELIUS
Calmariæ Smolandus.

Addiem 26. Aprilis Anni 1654. In Audit: Majori.

ABOÆ.

Typis Acad. apud Viduam Petri Walz.

44 Gabriel M. Karolinus

V I R I S

Reverentia, claritate, Doctrinâ humanitate præstantiss.

DN. DANIELI NICOLAI Pastori in Replinge
vigilantissimo, Mecænati Reverenter suspicioendo.

DN. M. NICOLAO OLAI Pastori in Fagerhult me-
ritissimo, ut studiorum promotori certissimo; ita fautori jugi
observantia æternum colendo.

DN. BERGERO JONÆ GALLIO Pastori in Möckleby dexterimo, fautori ætatèm prosequendo.

DN. DANIELI JOHANNIS Pastori in Sandby
perassiduo, fautori itidem omni honore perpetim co-
lendo.

DN. PETRO JOHANNIS MUNSTERO
Pastori in Mönsterås fidelissimo, fautori & benefactori
grati animi affectu jugiter honorando.

DN. GEORGIO JOHANNIS BRUNNERO
Pastori in Åhern diligentissimo, ut quondam præceptor i
valde assiduo; ita singulari studio officiose suspicioendo.

Dominis Mecenatibus, Promotoribus, fautoribus &
benefactoribus debitâ reverentia & observan-
tiâ colendis, Hancce Disputationem Philosophi-
cam rudi stylo conscriptam in grati animi
renunçio: consecrare, dedicare & offerre ut debuit ita
voluit.

OLAUS M. ROSELIUS.

Aut: & Resp:

In Nomine J E S U.

Thes: I.

Ihi cogitanti quā ratione me exercerem, specimenq; aliquod ingenij studiorumq; meorum publicæ luci darem, commodè fese obtulit Nobilis hæcce materia de *Modestia & Magnanimitate*, virtutes ventilatu dignissimæ. Primo igitur aggredimur Definitionem Modestiæ, quæ Duplex est Nominalis & Realis. In nominali *tria* consideranda veniunt.

II. 1. *Etymologia*, Modestia à modo seu moderatione originem suam deducit, juxta illud Horatij:

Omnibus in rebus modus est pulcherrima virtus.

III. 2. *Homonymia*, vocabulum modestiæ variè accipitur. 1. Generaliter pro Continentia & quavis cupiditatum moderatione, ut Cic: Lib: 3. ad Heren: *Modestia est continens moderatio cupiditatum in animo.* 2. Pro ἐὐταξίᾳ omnium rerum. Cic: Lib: 1. off: Sic fit, ut Modestia scientia sit oportunitatis idoneorum ad aliquod agendum temporum. 3. Pro temperantia Cic: ad Lent. Lib: 1. *Epistolarum; Novi moderationem naturæ tuæ.* 4. Pro moderata honorum minorum appetitione vel fugâ; Quæ acceptio est hujus loci.

IV. 3. *Synonymia*, vocabula æquipollentia sunt *Modestia & legitimum honoris studium.* Apud Græcos

caret proprio nomine; Solet tamen exprimi vocabu-
lis φιλοτιμίας ηγε ἀφιλοτιμίας sed nimis impropriè
utraq; enim vox tam in malam quam in bonam par-
tem accipitur.

V. Exposita definitione nominali sequitur Realis
quam secundum ductum Nobiliss: Præsidis Disp: 9.
Collegij Ethici, Thes: 3. Talem damus. *Modestia*
est virtus mediocritatem in minoribus honoribus ap- petendis, fugiendis & fruendis servans.

VI. Genus modestiae est *virtus & quidem moralis*,
modestia enim nihil aliud est quam promptitudo secū-
dum quam quis debito & honesto modo expetit hono-
res sibi debitos, legitimis medijs acquirit, acquisitis ho-
nestè fruitur, indebitos vero fugit & aversatur.

VII. Differentia desumitur i. à *Formâ*, quæ est
laudabilis mediocritas, quam recta ratio determinat, omni-
um circumstantiarum habito respectu. 2. Ab *Efecto*
seu potius officio modesti, quod est honorem debitum
expetere & indebitum respuerere. 3. Ab *Objecto* quod
Duplex est: Internum & Externum.

VIII. Internum est *honorum minorum appetitus* qui
cum duplex sit: 1. *Ordinatus*, qui legitimis medijs se se
exserit debitosq; honores quærerit. 2. *Inordinatus*, quo
absq; honestate & ratione meritorum quis anxiè hono-
rari desiderat; *Illum non hunc in definitione intelli- gimus.*

IX. Externum sunt *mediocres honores*, Honor est
1. *Vel verus* qui ex ipsâ virtute fluit & comes est indi-
viduus virtutis; *Vel Apparens* fucatus & vanus, qui nul-
lum in virtute fundamentum habet.

X. 2. Est honor vel *Internus, fundamentalis & mer- riti*

viti propter quem quis appellatur honestus & meritō honoratus; Vel *Externus, consequens & signi*, qui nihil aliud est quām testimonium meritorum.

XI. Honor internus & verus maximē est expetendus, est enim res constans & à fundamento suo scilicet virtute non separatur, undē boni ordinis in republicā vinculum & virtutis calcar nominatur: Hunc honorem qui spernit, ipsam virtutem spernit ac contemnit, & quō langvidior est appetitus hujus honoris, eō langvidius erit ipsum exercitium virtutis.

XII. Honor externus non est anxie & importunè querendus: Res enim est inconstans, mutabilis, ex aliorum nutu & beneplacito dependens, nec semper ex meritis & rebus honore dignis fluit, sed persæpè indignis tribuitur. Hunc honorem qui immodicè flagitat, omne virtutis studium negligere, magisq; de hoc honore, quo tamen indignus, quām virtute sollicitus esse videtur; Unde non immeritò talis injustitiæ nomine arguitur, quod sibi plus quām deceat, tribuat.

XIII. Honorem tamen externum modicè tanquam præmium virtuti debitum appetere non absolum videtur, quod & Scripturæ Sacræ nec non quotidianæ experientiæ est consentaneum. Hinc vidimus Præclaros & excellentes viros ob insignes & præclarè res gestas Comitum, Principum, Baronum & Nobilium titulis ornari. Insuper etiam multi alias otio & voluntatibus dediti honoris desiderio ad virtutum exercitia excitantur: Hinc exclamat Juven: Sat: 10.

*Quis enim virtutem amplectitur ipsam,
Præmia si tollas.*

XIV. Honores & gradus Academicos honestè ambire legibus modestiæ non est contrarium: Tales honores nihil aliud sunt quām præmia & testimonia virtutis & eruditioñis, stimuli & incitamenta ad majora, unde Valerius M: Lib. 2. Cap. 6. dicit honorem esse uberrimum alimentum virtutis. Et quamvis non raro honorum abusus contingat, non tamē propter bona & honesta res propter abusum improbanda, cum tales honores non semper sunt vera virtutis signa & testimonia.

XV. Honor verus (*si formale illius respiciamus*) est honorati, cum hic honor sit virtutis ipsius præmium, quod ipsi propter meritum offertur & destinatur, quo etiam honeste & summā animi tranquillitate fruitur.

XVI. Modestus potest etiam sine læsione modestiæ interdùm honorem & laudem suam profiteri, modo absit omnis jactantia; Sæpissimè enim accidit, quod modestus homo vel propter virtutes vel egregia sua facinora, innocentè invidiæ calumniarumquè tellis petitur, hic innocentiam suam cordatis hominibus declarare, res à se gestas decenter profiteri, accusacionem depellere, calumniamq; adversarij retundere sine vitio potest: Quod Paulus 2. Cor: 11. Cap: fecit, nec non ipse salvator noster Christus nominando Phariseos adversarios suos, stultos, hypocritas & progeniem viperarum.

XVII. An verò modestus calumnijs læsus per restortionem se defendere possit dubitatur, cum talis retorsio potius sit ultio quām tuitio honoris & famæ nominanda: Sed Retorsio illa calumniæ si fit animo injuriandi, tum nomen quidem meretur ultionis; Sin autem instituitur sui purgandi causâ, tum est defensio

& tuitio famæ & honoris: Hac qui utitur se purgat in-
juriamq; à se removet, quod & licitum & honestum;
alias est sibi injurius, cum honoris & vitæ æqualis sit
defensio.

XVIII. Hic notandum hocce vulgi porisma per o-
mnia sibi non constare, nam in casu summae necessita-
tis, & ubi nullum effugium patet, ibi omnino licitum
est se vitamq; suam vi & armis defendere, honorem
verò & famam vulnerando & occidendo vindicare, le-
gibus non est concessum. Est namq; dispar ratio,
honoris & vita: Vita quippè amissa nunquam resti-
tuitur; Honor per calumnias & injuriam læssus potest
legitimè & quidem summo cum dedecore injurian-
tis reparari.

XIX. Honor qui à perversis & improbis offertur
non est verus honor; cum tales ob corruptam ratio-
nem non possint verum instituere judicium de rebus
honore dignis. Rectè igitur dixit Plato: *Nescientia*
quid laudet aut vituperet, non est fides adhibenda.

XX. Modestia comes est Humilitas seu animi æ-
quabilitas, quâ vir modestus ob honores concessos non
effusè gaudet, nec ob denegatos aut erectos immodicè
dolet; Sed ita locum defendit suum, ut nihil alijs de-
trahatur.

XXI. Oppositum in excessu est Ambitio, vitium in
modicis honoribus appetendis fruendis & fugiendis modum ex-
cedens. Ambitio hæc est interdum aperta, quâ quis ap-
pertè honorem sibi minimè debitum anxiè efflagitat;
Interdum occulta, quâ quis quidem verbis dicit hono-
rem esse contemnendum, tacitè tamen illum magnâ a-
viditate sectatur. Talis occultus sectator honorum e-

rat Anacharsis, qui Delphos profectus oraculum confuluit, quis sapientissimus esset, sperans Oraculum hanc laude se ornaturum: At eventus non respondebat ipsis, us expectationi.

XXII. Huic vitio cognata est Praesumptio seu Superbia, quā quis ea sibi arrogat quae non habet, aut majora quam habet, & alios superciliosè præ se contemnit.

XXIII. Superbia est vel in *habitu Corporis*, eum quis supra suam conditionem, sortem & statum pretiosis se ornat vestibus, vel in *gestu*; cum fingit sibi superbū quendam incessum, aut alio aliquo modo suam temeritatem & jactantiam extrinsecus prodit; Vel in *Sermoni*, cum quis neglecto naturali sermone alium sibi format, si et què hocce sermone, merita sua, res gestas, divitias, eruditionem, magnam felicitatem &c. insolentè deprædicat, jactat & aliorum carpit; vel in *animo*, cum quis seipsum admiratur, sibi què magis quam alijs tribuit: Omnia hæcce in hunc seopum dirigit superbis, ut exinde gloriolam & laudem (*sed falsam & vanam*) aucupetur..

XXIV. Hoc vitio laborantes sunt inflati, nec habent in ore aliud quam quod est magnum & ex quavis muscâ Elephantem (*pro ut dicitur*) faciunt: Sunt impudentes quod absq; rubore non erubescant, laudes illas sibi arrogare, quæ ipsis minimè competant. Sunt etiam stulti juxta illud Catonis Lib: 2.

Nec te collaudes nec te culpaveris ipse,
Hoc faciunt stulti quos gloria vexat inanis.

Talis erat Pindarus qui nunquam destitit de se Magnificè loqui.

XXV. Oritur Superbia ex cæco & immoderato amore sui, unde potissimum in stupidos, rudes & fatuos cadit juxta tritum illud: *Omnis Superbus stultus & omnis stultus superbus;* Hinc etiam Germani derivant vocabulum *Stolz* à *stulto*.

XXVI. Cæcus hic & immoderatus amor sui sic cuti est morbus communissimus, quod Cicero Lib: 14. Epist: 17. Ad Atticum ipse fatetur, *Accipe à me, inquit, universale hoc dogma earum rerum in quibus exercitati sumus satis: Nemo unquam nec Poëta nec Orator fuit; qui quemquam meliorem quam se arbitraretur. Ita etiam maximè noxious; Mentem occæcat & hominem ad propriam laudem (qua tamen sordet) decantandam adigit, fallit suos cultores, odia & inimicitias aliorum provocat: juxta Græcorum versiculum apud Svidam,*:

*Multite odio habent, si te ipsum diligis
Et si te nimium amabis, amicos non habebis,*

XXVII. Ne autem hocce tetterimum vitium suo veneno nos inficiat, & à modestiæ tramite abducatur, quotidie sequentia antidota seu remedia ruminabimus.
1. *m* *Est corporis humani consideratio, quod maximis calamitatibus, morbis, paupertati, infamiæ, innumerus alijs easibus, & tandem atræ morti expositum est: Cur igitur superbis, dicit Syrach, o homo qui cinis & sterocis es.* Vita nostra, fortunæ inconstantia subjœcta est, quæ certè vitrea est & cum maximè nitet, obnubilabitur.. 2. *Dei, Prophetarum & Apostolorum præcepta, superbiam prohibentia.* Esa:3. v. 17. ad finem. i: Tim:2. vers: 9. IO: 1. Pet: 5. v. 5. 3. *Maxima illa incommoda ex hec virtus manantia, quæ quam brevissimè in Thesi præ-*

cedente sunt declarata. 4. Exempla superborum funditus & misérè deletorum, ut *Halophernis*. Judith: 13. Cap: Herodis. Act: 12. v. 23.

XXIII. In Defectu, contemptus honorum debitorum, vitium quo in modicis honoribus appetendis, aut fugiendis quis defecit, Talis erat Diogenes Cynicus, qui se canem nominavit.

XXIX. Modestiam rudi penicillo delineatâ accessum ad Magnanimitatem facimus, circa quam Homonymia vocis primo loco enucleanda venit.

XXX. Sumitur vocabulum Magnanimitatis, 1. Generaliter pro eiusvis virtutis affectione, cum perturbationes animosè vincuntur. 2. Pro fortitudine, Cic: 1. off: 3. Specialiter pro appetitus nostri moderatrice & directrice in magnis honoribus appetendis & fruendis; quæ acceptio hujus est loci.

XXXI. Explicatâ Homonymiâ succedit Definitio realis, quam cum prænominato Nobil: Præside talem exhibemus. Magnanimitas est virtus mediocritatem servare docens in cupiditate magnorum, sed debitorum honorum, ne vel immoderatè expetantur vel indecenter contemnantur.

XXXII. Objectum idem est hujus virtutis ac modestie, gradus tamen differt ab illo: Unde patet modestiam & magnanimitatem non specie, sed gradu, seu secundum magis & minus differre. Magnanimitas quippe nihil aliud est quam quædam eximia modestia, sicut magnificientia excellens quædam & illustris liberalitas.

XXXIII. Hic observandum, quod quamvis magna nimitas versetur circa magna non tamē respuerit mediocritatem: Nam observat debitum modum in appetitu horum honorum, ad maxima quidem tendit hæc virtus, tamen secundum rectam rationem; Circumstantias etiam magnanimus scilicet quando, quantum, quomodo & à quo, minimè negligit sed accuratissimè perpendit.

XXXIV. Neq; contrariatur Charitati Christianæ & humilitati; Nam una virtus non pugnat cum aliâ virtute, sed amicissimè concordat. Magnanimitas neq; tam ipsas personas quam personarum vitia contemnit & carpit.

XXXV. Magnanimus igitur dicitur is, (prout nos men indicat) qui magna cupit, sed decenter: Inter bona externa nihil majus honore estimatur, quippe non solummodo viris præclaris ob præclarissima merita, sed etiam ipsi Deo decernitur. Verè propterèa dicitur magnanimum magna cupere cum studet se hoc præmio sive honore dignum esse.

XXXVI. Magnanimus non debet negligere ceteras virtutes cum maximè poliant ipsius vitam, gaudium debitam pietate; Hæc enim exornat per pulchritudinem ipsius actiones: *Institutio*, quam violare ipsi nefas est; *Fortitudine*, nec enim decet magnanimum bastam in prelio abiucere, & fugâ vitam salvare; *Liberalitate*, ne beneficij accepti obliviscatur: In conversatione erga magnos se magnum præbet & inter mediocres humanum; Ostendere inter magnos suam magnitudinem animi generosi iudicium est, sed inter humiles eam prodere, stultum & plebeium.

XXXVII. Magnanimus vulgi injuriarum non recordatur nec de ijs vindicandis laborat, nec de illis tristatur, est enim contra Placabilitatem & Clementiam, si quidem magnanimi officium est esse promptum ad placabilitatem; Contra fortitudinem & ipsam prudenteriam, quæ temerè injuriam ulcisci prohibent: Reetè itaq; dixit. B. Ambrosius; *Qui citò injuria movetur facit se dignum videri contumeliam.* Hoc tamen notandum si injuriæ illæ sunt nimis atroces, famosæ, graves & officiales, illas non debere negligere, sed per viam juris vindicari, habito tamen respectu Christianæ Charitatis.

XXXVIII. Magnanimus magnos honores summâ cum moderatione appetit, nisi enim hos expeteret, merita sua ipse contemneret: Dico magnos honores, nam parvos potius contemnit quam appetit, quia parvos sectando, se indignum esse majoribus, nec rectè merita sua estimare, ostendit. Cum itaq; magni honores objectum magnanimitatis audiunt, non poterit eos sine contemptu virtutis magnanimus spernere.

XXXIX. Nec obstat dictum Senecæ Epist: 37. statuentis magnanimi esse magna contemnere & mediocria malle quam nimis: Nam hæc verba rectè explicata non sunt contra hanc virtutem: Quando magnanimus viderit se ob magna sua merita, debito honore spoliari, tum illum quoq; contemnit i. e. non anxiè flagitat; sed mavult mediocria i. e. reddit se contentum parvo honore.

XL. Magnanimitas non cadit in virum malum; sicuti

sicuti unus vel alter actus liberalitatis, non facit avarum, liberalem, ita nec magnanimitatis flagitosum, magnanimum. Nequè natura honoris id permittit, nam honore magno & vero solummodo est optimus dignus; Dico vero honore, quippe non omnis qui gaudet magnis honoribus statim est magnanimus, cum interdum Tyrannis & flagitiosissimis hominibus magni honores (*sed purij & vani*) tribuantur.

XLI. Bona fortunæ magnanimitatis actus promovent, sunt enim sèpissimè incitamenta & instrumenta ad res magnas gerendas; Paupertas è contra est remora quædam actum hujus virtutis impediens, & quamvis non in totum tollat, illum tamen maxime retardat & labefacit.

XLII. Extrema magnanimitatis duo sunt; In Excessu *Fastus* seu *Inflatio*, in defectu *Puritanitas*.

XLIII. *Fastus* est vitium in magnis honoribus appetendis & fruendis mediocritatem excedens. Hoc fit dupli modo. 1. Quando quis tales honores affectat, quibus omnino indignus est: Talis erat Alexander Magnus, qui statum humanum fastidivit & ut Deus coli voluit. Curt: Lib: 4. Cap. 7. Val: Max: Lib: 9. Cap: 5. Unde ob hunc fastum & animi elationem à Lacedæmonijs in hunc modum derisus est: *Quoniam Alexander vult esse Deus, esto DEUS.* Älian: Lib. 2. 2. Cum quis plura sibi tribuit, quam ipsi debentur, quod idem Alexander fecit, qui

non dum Dario viðo, non verebatur se possessorem totius terræ nominare, ut ex locis citatis manifestum est. Quorum illi superbi & stulti; hi verò superbi & injusti sunt salutandi.

XLIV. Inflatio hæc non incommodè solet dividi in *Rusticam* & *jactabundam*, *Rustica*, *stulta* & *inepta* adjunctam habens incivilitatem, quā quis omnibus fermè animi bonis destitutus sese effert aliosq; contemnit.

XLV. *Jactabunda*, aliàs *aulica*, quandam *gestuum* civilitatem præseferens, quā quis nimium jactantie & honoribus majoribus, quibus indignus, studet.

XLVI. *Pusillanimitas* est vitium licitos & magnos honores fugiens, qui tamen meritis debentur. Dicitur aliàs *abjectio animi*, quæ duplex est, 1. Quando quis magnis honoribus dignus, sciens eos indecentè renuit & fugit, 2. Cum quis ijsdem se indignum, quanquam maximè dignus sit, esse reputat. Ejusmodi homines semetipsos præter meritum defraudant.

XLVII. Quanquam ambo hæcce vitia turpia & nociva sint, *fastum* tamen deteriorem *pudor* esse certo statuimus. 2. Quia homo hoc vitio Diabolo, qui Spiritus fastuosus est, similius redditur, 2. Quia est frequen-

tior, plures enim præcipue hoc tempore, reperiuntur fastuosi & inflati quæmaliæ Pusillanimes; Vitium autem quò frequentius eò etiam deterius, 3. Quia magis est noxium, quod Exempla Pharaonis, Holopernis, Herodis &c. luculentissimè declarant. Tantum de hâc nobili materia, hâc vice, dicta sunt; Spero candidum lectorem hæcce candidè interpretaturum.

*Deo omnium bonorum datori sit Laus, Gloria
E honor in sempiterna secula.*

Pio, modesto, humanitate ac doctrinâ probè Polito Iuveni,
DN. OLAO MAGNI ROSELIO Calm-
Smolando; Egregiorum Parentum haud degeneri filio;
Regiæ, huius Acad. per triennium frugi & assiduo alumno: Amico suo dilecto,

A oniæ nostræ Venus & pars pulchra Palæstræ,
Virtutum pennis qui niveis volitas:
Magnanimos laudas, laudas pietate Modestos
Perstringis calamis atq; Pusillanimes,
Erigis abjectos næ debellasve superbos
Ominor ut virtus sic tibi dona ferat,
Sic sic virtutum Cape pura mente corollam
Lucebis Patrijs fax oritura choris.

*De Magn: ac Modest: ingeniosè Scribenti ac
Respond. Lmg. applausit*
ABRAHAMUS G. THAUVONIUS
Phyl. ac Botan. P.P.

Eruditione & modestia politissimo Iuveni
Dn. OLAO M. ROSELI O, ingenuarum artium
seclatorि perassiduo, amico & patriotae svavissimo,
de Modestia & Magnanimitate docte disserenti,

Fertilis ut hortus producit lilia pulchra.
Mentem quæ varijs exhilarantq; modis^s ;
Sic *Charitum* cætus fundit svavissima semper.

Germina virtutum quæ decorantq; virum.,
Aonij ex horto pulchram *mi* docte R O S E L I

Te rapuisse *rosam* gratulor hancce tibi.
Pergito nunc porrò doctas celebrare *Camanas*

Ut patriæ fias portio grata tuæ.

Singularis affectus declarandi gratia applausi

JONAS L. LACUSINIUS Calmariensis.

Impiger incastis Martem qui belligerantem.
Persequitur dextrè, bella Brabea capit.

Duram sic uerō qui pergit adire palestram.

Consequitur laudem, laurea ferta capit.

Perge igitur metam phæbi comitare ROSELI.

Sympatriota probe concomitatur honor.

Mortales voluit multò sudare labore.

Musarum princeps, post bona cuncta dabit.

Auspicium felix opto: Deus ipse Secundet

Conatus, satis est, pignus amoris babes.

Amico arctissimo animitus applausit

ANDRÆS JACOBI Elmegreen.

